

УДК 796.332-029:821] (410) (092) ДЖЕ
Д40

Джеррард Стівен, Макрей Дональд
Д40 Моя історія / пер. з англ. Дмитро Кожедуб. — К. : Наш формат,
2019. — 408 с. : іл.
ISBN 978-617-7866-05-2 (паперове видання)
ISBN 978-617-7866-06-9 (електронне видання)

Стівен Джеррард за 27 років зіграв понад 700 матчів, на його рахунок 186 забитих м'ячів і сотні голевих передач. Він зміг виграти з «Ліверпулем» Лігу чемпіонів, Кубок Англії, Кубок УЄФА, Кубок футбольної ліги та Суперкубок Англії. Як не надто примітному гравцеві з Мерсісайду вдалося стати легендарним капітаном команди «червоних»? Чому один з найвизначніших футболістів світу впродовж усієї кар'єри не полишав стадіону рідного міста?

У цій книжці Стівен Джеррард, разом зі спортивним журналістом Дональдом Макреєм, розглядає визначальні ігри, як-от фінал Ліги чемпіонів 2005, аналізує матчі, проведені за збірну, та доходить висновку, що немає нічого кращого, ніж перемагати для своїх. Автор пише не тільки про визначні перемоги і досягнення, а й про переживання як на футбольному полі, так і поза ним. Він відверто розповідає про особисте життя і кар'єру, пояснює рішення, на які не давав відповідей журналістам, та ділиться власною історією злетів і падінь.

УДК 796.332-029:821] (410) (092) ДЖЕ

Перекладено за виданням: Steven Gerrard, Donald McRae. *My Story* (London, Michael Joseph, 2015, ISBN 978-1-405-92338-5).

Original English language edition first published by Penguin Books Ltd, London

Головна редакторка *Ольга Дубчак*. Літературна редакторка *Анна Весній*. Коректорка *Алла Кравченко*. Верстальниця *Олена Білохвост*. Технічна редакторка *Ірина Щеліна*. Випускова редакторка *Вікторія Шелест*. Дизайнерка обкладинки і художня редакторка *Оксана Гаджій*. Відповідальна за випуск *Ілона Замоцна*.

Дякуємо за допомогу в підготовці видання *Олександрові Риженку*.

Надруковано в Україні видавництвом «Наш формат» у ТОВ «Фактор-Друк», вул. Саратовська, 51, м. Харків, Україна, 61030. Замовлення № 9719. Підписано до друку 22.11.2019. Тираж 2000 прим. Термін придатності необмежений. ТОВ «НФ», пров. Алли Горської, 5, м. Київ, Україна, 01032, тел. (044) 222-53-49, pubnashformat.ua. Свідоцтво ДК № 4722 від 19.05.2014. Висновок Держ. сан.-епідем. експертизи № 05.03.02.-04/51017 від 16.11.2015.

Документально-художнє видання

ISBN 978-617-7866-05-2 (паперове видання)
ISBN 978-617-7866-06-9 (електронне видання)

Усі права застережено. All rights reserved
© Steven Gerrard, 2015
The author has asserted his moral rights
© ТОВ «НФ», виключна ліцензія на видання,
оригінал-макет, 2019

Зміст

Пролог: падіння	10
1. Розрив	14
2. Зміни	43
3. Святкування	67
4. Відбіркові матчі	89
5. Неспростовні факти	116
6. Підйом	138
7. Наближення	162
8. Падіння	185
9. Англія: надія	210
10. Англія: кінець	230
11. Карусель	254
12. Контракти, рішення та ніч гольфу	278
13. Диво-голи та травми	300
14. Шимпанзе, наступ і лист	326
15. Мрії	348
16. Покидаючи «Ліверпуль»	373
Додаток: кар'єра в цифрах	399
Подяка	402
Дозвіл на ілюстрації	405

Пролог: падіння

Ліверпуль, неділя, 27 квітня 2014 року

Я сидів на задньому сидінні авто і відчував, як по моєму обличчю течуть сльози. Я вже багато років не плакав, але цього разу просто не міг стриматися. Надвечірнє ліверпульське сонце виблискувало на кожній моїй сльозинці. «Енфілд» лишався позаду, а я й слова не міг вимовити. Не пам'ятаю, чи довго ми їхали. Не пам'ятаю навіть, були на дорозі затори чи ні. Всередині у мене було порожньо. Я ніби вмирав.

За годину до того, після матчу проти «Челсі», я мріяв провалитись крізь землю. Наша передостання домашня гра сезону мала стати вирішальною в боротьбі за чемпіонський титул. У попередньому двобої ми здолали на «Енфілді» наших найближчих переслідувачів — «Манчестер Сіті». Це був одинадцятий матч без втрат очок поспіль. Ще одна перемога, і ми б майже точно виграли чемпіонат уперше з травня 1990 року.

Двадцять чотири роки тому, коли мені виповнилося десять, ту команду, якою ми з татом щиро захоплювались, тренував Кенні Далгліш. Капітаном був Алан Гансен. А ще за неї виступали Макмагон і Молбі, Бірдслі та Раш, Вілан і Барнс.

Я мріяв повторити їхній успіх, коли прийшов до академії «Ліверпуля» у вісім років. Я молився, щоб одного дня теж виграти чемпіонат перед заповненим стадіоном. Мій дебют у складі першої команди припав на 1998 рік. Тоді мені було

вісімнадцять і я не уявляв, як це, бути тридцятидвохлітнім чоловіком, котрий ридає на задньому сидінні авто.

Відчуття були такі, наче я втратив члена родини.

Ніби й не було чверті століття, що я присвятив цьому футбольному клубу. Події того вечора знову і знову прокручувались у моїй голові. Я навіть не намагався стримати сльози.

Все сталося на останній хвилині першого тайму в матчі проти «Челсі» на чолі з Жозе Моуріньо. Мені віддали звичайний пас недалеко від центру поля. У тому моменті не було геть нічого особливого. Я рухався назустріч м'ячу. Він прокотився у мене під ногою.

А потім я послизнувся. І впав на газон.

Гравець «Челсі» підхопив м'яч і помчав з ним до наших воріт. Я схопився на ноги і що було сил кинувся за ним. Я гнався за Демба Ба так, ніби від цього залежало моє життя. Я знав, що станеться, якщо я його не наздожену. Та це вже було марно. У мене не було шансів.

Ба забив. Усе закінчилось. Моє падіння дуже дорого обійшлося команді.

Я їхав у машині з моєю дружиною Алекс та Гретті, тобто Полом Макгреттенном, одним із моїх найближчих друзів. Алекс і Гретті відчайдушно намагалися втішити мене. Вони казали: «Слухай, усе ще можна виправити, лишилося ж пару матчів...».

Але я все розумів. Тепер доля титулу була в руках «Манчестер Сіті», і я знав, що вони свого шансу не прогавлять. «Ліверпуль» втратив свою нагоду. Вже не станеться стамбульського дива — повторення фіналу Ліги чемпіонів 2005 року, коли ми поступались «Мілану» після першого тайму 3:0, але зуміли перевести матч у серію пенальті та виграти її. Я був одним із ключових гравців тієї команди, її капітаном. Я забив перший м'яч «Ліверпуля» в тому поєдинку проти італійців. Першим поцілував і підняв над головою трофей Ліги чемпіонів того чарівного вечора в Стамбулі.

Я знав смак великої перемоги і гіркоту та відчай поразки. Два роки по тому ми програли фінал Ліги чемпіонів тому ж «Міла-

ну». Я — єдиний гравець, який забивав у фіналі Кубка Ліги, Кубка Англії, Кубка УЄФА та Ліги чемпіонів. Я провів понад сто матчів за збірну Англії. І досі був капітаном цієї команди. Незабаром ми мали вирушити до Бразилії на останній для мене великий турнір.

Тим часом у Ліверпулі тривала битва за правосуддя для дев'яноста шести вболівальників, серед яких і мій десятирічний кузен Джон-Пол Гілгулі, які загинули на стадіоні «Гіллзборо». Щойно минула двадцять п'ята річниця з дня трагедії, але правду й досі замовчували та намагались прикрити брехнею.

Темрява і світло, ейфорія та нещастя часто йдуть поряд. Вони стоять окремо, але все ж чимось об'єднані, як дві штанги порожніх воріт на «Енфілді».

Чемпіонат Англії був для мене чимось особливим. Я так довго мріяв виграти його з «Ліверпулем», що тепер не міг стримати емоцій. Сльози текли і текли, розмиваючи контури міста, яке я так люблю.

Я буквально знищував себе. Я знаю, що мені це притаманно. Але тоді я не відчував, що надто сильно себе критикую. За свою кар'єру я пережив багато чудових моментів і досяг успіху, про який у дитинстві й мріяти не міг. Турніри та матчі, в яких я забивав, належали до іншого світу, ніж район Блубелл Естейт у Гайтоні, де я виріс. Я робив речі, які шокували би мене малою.

Я віддав футбольному клубу «Ліверпуль» усе, що міг: на тренуваннях, майже в 700 матчах, за межами поля, як частина команди, громади та міста. Більше я зробити не в силах. Я витиснув із себе кожну краплю амбіцій, мрій і надій заради команди. Та, зрештою, цього було недостатньо, щоб принести «Ліверпулю» трофей, про який так мріяло все місто.

Замість віддати довгу діагональну передачу, постелитись у підкати чи закрутити м'яч у сітку воріт Марка Шварцера, я впав. На останній хвилині «Челсі» забили другий м'яч, але вирішальним був саме той нещасний випадок.

Ось Мамаду Сако віддав пас, а ось я послизнувся. І впав.

«Енфілд» заспівав «You'll Never Walk Alone», але, сидячи в авто, я почувався цілком ізольованим від стадіону. Мені було дуже самотньо. Гімн «Ліверпуля» нагадує, що навіть коли навколо лютує буря, не можна опускати руки. Він нагадує не боятися темряви. Він нагадує, що до своїх мрій треба йти навіть крізь штормовий вітер і зливу, не даючи згаснути в серці вогнику надії.

Але я відчував, що ніякої надії в мені не лишилось. Здавалось, ніби мене везуть на страту.

Нарешті я заговорив до Алекс. Попросив її зателефонувати моєму агенту Струану Маршаллу, щоб він організував літак, який би того ж вечора забрав нас із країни. Мені треба було зникнути. Я не міг дозволити трьом моїм дівчаткам бачити мене таким розчавленим. Вони б засмутились, якби побачили, що їхній тато зламався. Мені треба було поїхати з Ліверпуля, бо я відчував, що підвів кожного мешканця міста. Мені було потрібне місце, де б ми з Алекс лишились тільки вдвох. Якесь місто-привид. Може, хоч там я зміг би поховати свій біль.

Я чув, як Алекс говорить зі Струаном, але мало що розумів. Потім авто набрало швидкість і всі знову замовкли. Я розтанув у спогадах про захопливий, але болючий сезон, про сповнену блаженства та любові кар'єру. В думках про те, як я опинився тут, на задньому сидінні авто, із заплаканим обличчям, яке нарешті почав витирати. Я знав, що таким самотнім я більше ніколи не почуватимусь.

1. Розрив

У дитинстві, щодня граючи у футбол на Айронсайд-роуд, я ставав Джоном Барнсом. Може, він і був на сімнадцять років старший за мене та мав інший колір шкіри, але там, на клапті асфальту просто перед дверима нашого будинку, ми з найкращим гравцем «Ліверпуля» ставали клонами.

Тоді в нашому глухому провулку я уявляв, що я такий, як Барнс, технічний, нездоланий, неперевершений дриблер і машина для штампування ефектних голів. Я часто грав проти свого брата Пола та його приятелів, на три–п'ять років старших за мене. Вони грали жорстко, іноді збивали мене з ніг, і я розбивав коліна до крові. Але я без сліз вставав і знову перетворювався на Джона Барнса на нашій вулиці, що більше асоціювалась у мене з футбольним полем.

Тут простежується певний символізм. Джон Барнс мав у «Ліверпулі» десятий номер, а ми жили на Айронсайд-роуд, 10. Ми обидва любили футбол. Ми обидва любили Ліверпуль, хоча Джон потрапив до Мерсайд-у з Ямайки, транзитом через Вотфорд, а я народився тут, у місті.

Я був худощавим малим. Також я часто перетворювався на Джона Олдріджа, хай і без вусів, і на Пітера Бірдслі, намагаючись повторити його фінти, хоч не мав його тайнсайдського

акценту. Я бував Ронні Віланом, спокійним господарем центру поля, та Стівом Макмагоном, жорстким майстром обманних рухів, котрий мав такий самий ліверпульський акцент, як і я. Я часто відпрацьовував той трюк Макмагона, коли він супроводжував м'яч уздовж бокової лінії. Я повторював його знову і знову. Зірки «Ліверпуля» були частиною мене. Я перетворювався на них під час баталій на Айронсайд-роуд, коли всі суперники були значно більші та сильніші за мене. Моя рішучість компенсувала різницю в антропометрії.

Мені було вісім, коли мене прийняли в академію «Ліверпуля». Мій батько возив мене в спортивний центр Вернона Сентстера в Стенлі-парку. Ми обидва дуже пишалися. Я носив червоні кольори «Ліверпуля», і нам було байдуже, що доводилось їздити двома автобусами, іноді в дощ чи мороз. Мені здавалося, що на мене постійно світить сонце.

Коли я таки втомлювався, адже був ще малий, тато мене підбадьорював. Кілька разів бувало таке, що я повертався зі школи і казав, що надто втомлений, щоб їхати на тренування двома автобусами. Тоді тато приводив мене до тяти. «Ти не можеш бути надто втомлений для «Ліверпуля», — казав він. — Давай. Іди переодягайся, причепурись і будемо їхати». Коли ми доїжджали до спортивного центру, я вже рвався на поле.

Я завжди любив Олдріджа, Барнса, Бірдслі, Макмагона, Вілана та респту, але з часом, коли я став підлітком, у мене з'явилися і нові кумири. Коли Роббі Фаулер виходив у нападі «Ліверпуля» з дев'яткою на спині, я, захоплений уболівальник, мріяв, що колись ми з ним гратимемо разом. Роббі теж був із Ліверпуля. Він став героєм для нас усіх. Хлопця з Токстету нарекли «Богом». Я уявляв, як віддаю розрізну передачу, після якої Фаулер забиває черговий гол. Я був переконаний, що нас двох ніхто не зможе спинити.

Мрія здійснилась. Я не пограв із Роббі, коли він чи я були на піку кар'єри, але партнерами ми таки стали. Ми разом виступали за «Ліверпуль» та збірну Англії.

У серпні 2013 року, після двадцяти п'яти щасливих років у системі «Ліверпуля», після перемоги в Лізі чемпіонів як капітан команди я досі відчував пристрасть, яка охоплювала мене на Айронсайд-роуд і на «Енфілді». Мені було тридцять три, але я лишався палким прихильником клубу. Я любив цю команду і таких гравців, як Джон Барнс, Роббі Фаулер та Луїс Суарез.

Після Барнса та Фаулера я почав трохи асоціювати себе саме із Суарезом. Луїс теж починав грати на вулицях і теж був одержимий футболом. Байдуже, що один з нас із Монтевідео, а інший із Мерсісайду. Ми були дуже схожі. Футбол став нашим життям.

Луїс перейшов у «Ліверпуль» 31 грудня 2011 року. У перший же його день на нашій тренувальній базі «Мелвуд» я побачив його зацікленість на грі. Це мене дуже підкупило. Луїс належить до тієї нечисленної когорти футболістів, які тренуються не менш самовіддано, ніж грають. Для нього ранок вівторка в «Мелвуд» нічим не відрізнявся від суботнього вечора на «Камп Ноу». Він викладався у тренувальних баталіях 5 на 5 так, ніби боровся за трофей Ліги чемпіонів чи Кубок світу. Якщо його команда програвала на тренуванні, він їхав додому розлючений. Йому завжди хотілось перемагати.

Мені подобалась ця пристрасть, як і, звісно ж, його талант. За свою кар'єру я тренувався з багатьма чудовими гравцями, але завжди вважав, що я один з найкращих. Футболіст має так думати. Тому я завжди хотів, щоб найкращі гравці світу переходили в «Ліверпуль». Я прагнув, щоб разом ми вивели клуб на той рівень, на якому він був у 1980-ті роки. І, хоч це трохи егоїстично, мені хотілось довести цим видатним виконавцям, що я не гірший за них.

Луїс Суарез дав мені та «Ліверпулю» такі нагоди. Він дозволив нам змагатися з грошима та впливом «Манчестер Юнайтед», «Челсі» та «Манчестер Сіті».

На тренуваннях і під час матчів Луїс знову і знову доводив, що він — особливий футболіст. Я зі шкіри пнувся, щоб не відставати від нього, але він був кращий за мене.

Складно назвати найкращих одноклубників, якщо твоя кар'єра триває сімнадцять сезонів, та коли я про це думаю, одразу згадую чотирьох футболістів, з якими грав за «Ліверпуль» та збірну Англії.

Перші три однозначно допомогли мені стати кращим гравцем. Усі вони розмовляють іспанською. І всі вони не можуть лишити байдужим ані мене, ані інших уболівальників «Ліверпуля».

Фернандо Торрес. Хабі Алонсо. Луїс Суарез.

Вейн Руні, інший ліверпулець, але колишній гравець «Евертона», який у 2004 році перебрався на «Олд Траффорд», теж у цьому списку. Були тренування збірної, коли Вейн також демонстрував непересічний талант.

Алонсо. Торрес. Суарез. Руні.

У «Барселони» в атаці є Ліонель Мессі, Неймар і Суарез. Думаю, якби мене попросили скласти свою дрім-тім, Алонсо з Джеррардом були б у центрі поля, а Суарез, Торрес та Руні — попереду.

Треба сказати, що Суарез не просто був персонажем команди мрії. Він біг за м'ячем, пресингував суперників, боровся і знову біг. Його рухи були надзвичайні, а голи — дуже ефектні. Граючи поруч із Луїсом, я відчував себе ніби під дією магичного закляття. Його талант приголомшував.

Фернандо був найближчим до Луїса за здібностями. Я грав із ним два роки і почувався непереможним. Я завжди знав, де він, і де буде через секунду. Від природи я не «десятка», але пару сезонів Фернандо допомагав мені нею бути. Сезон 2007/08 був напрочуд вдалий для мене. Завдяки йому.

Того сезону я забив двадцять чотири голи та записав на свій рахунок дев'ять асистів. Виходячи на поле з Фернандо, я був певен: заб'є або він, або я, і ми виграємо матч. Поруч із Суарезом я теж мав цю впевненість. А іноді й поруч із Руні. Перед відповідальними міжнародними поєдинками я думав: «Завдяки йому ми сьогодні маємо всі шанси перемогти».

Майкл Оуен теж був видатним нападником. Ми грали разом ще замолоду, але для мене, як для півзахисника, Майкл був абсолютним еталоном.